

OBRAČUN PUTNIH TROŠKOVA I OSTALIH NADOKNADA

ANJA BOŽINA, TAMARA CIRKVENI FILIPOVIĆ,
NADA DREMEL, LUCIJA TURKOVIĆ-JARŽA,
ANTE VIDOVIĆ, JASNA VUK, ANAMARIJA WAGNER

III. IZMIJENJENO IZDANJE

Zagreb, 2019.

Obračun putnih troškova i ostalih nadoknada

mr. Anja BOŽINA, dipl. oec. i ovl. rač.

dr. sc. Tamara CIRKVENI FILIPOVIĆ, prof. vis. šk. i ovl. rač.

mr. sc. Nada DREMEL, dipl. oec., ovl. rač., ovl. rev. i por. savj.

Lucija TURKOVIĆ-JARŽA, dipl. oec. i ovl. rač.

Ante VIDOVIĆ, dipl. iur.

Jasna VUK, dipl. oec. i ovl. rač.

Anamarija WAGNER, dipl. oec., ovl. rev. i ACCA

Zagreb, 2019.

©Copyright 2019.

RRiF plus d.o.o. za nakladništvo i poslovne usluge

10 000 Zagreb, Vlaška 68, HRVATSKA

Telefon: 01 46 99 760 – pretplata

Telefaks: 01 46 99 766

e-pošta: *rrif@rrif.hr*

Za nakladnika direktorica:

dr. sc. Ljerka MARKOTA, prof. visoke škole i ovl. rač.

BIBLIOTEKA RAČUNOVODSTVO

Glavni urednik:

dr. sc. Vlado BRKANIĆ, prof. visoke škole, ovl. rač. i ovl. rev.

Urednica izdanja:

mr. Anja BOŽINA, dipl. oec. i ovl. rač.

UDK 657.1/336.2

ISBN 978-953-272-173-7

Grafička priprema i tisak:

EDIT d.o.o.

Zagreb, Trumbićeva 12

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001019519.

PREDGOVOR III. IZDANJU

Zakonodavac je u posljednjih nekoliko godina često mijenjao pravila koja poduzetnici trebaju ispunjavati pri isplatama neoporezivih putnih troškova i ostalih nadoknada. Naime, troškovi službenih putovanja najzastupljeniji su troškovi koji se pojavljuje kod poduzetnika (obveznika poreza na dobitak) i drugih pravnih osoba (neprofitnih, proračunskih korisnika i dr.) te fizičkih osoba koje su obveznici poreza na dohodak i koje vode poslovne knjige. Putni troškovi često su predmetom kontrola s obzirom na to da je riječ (u pravilu) o neoporezivim primitcima i gotovinskim isplatama. Svrha III. izdanja ovog priručnika jest da se u duhu važećih propisa na pristupačan i jednostavan način objasni sva problematika vezana za utvrđivanje prava na nadoknadu troška, obračun i isplatu troškova službenog puta te da se na jednom mjestu objedini i oprimjeri što se sve pojavljuje u praksi od pravnih, poreznih i knjigovodstvenih pitanja vezanih za isplatu ovih izdataka. U odnosu na prethodna dva izdanja, u ovom se dopunjavaju primjeri i slučajevi koji nisu bili sadržani u prethodnim izdanjima te nova shvaćanja obračuna i isplata navedenih troškova u skladu s promijenjenim propisima.

Troškovi službenog puta, isplate dnevnica za rad na terenu, nadoknade uporabe privatnog vozila za službene svrhe (uključujući i loko-vožnju) te ostale nadoknade sličnih materijalnih troškova sastavni su dio redovitog poslovanja gotovo svakog poslodavca (društva, obrtnika i s obrtnom izjednačenih zanimanja neprofitnih organizacija, javnog sektora i sl.). Kako je ovdje riječ o troškovima koji nastaju zbog odvijanja određenih poslovnih procesa koji su opravdani poslovno uvjetovanim razlozima, poslodavac ih nadoknađuje (isplaćuje) svojim radnicima jer je i riječ o troškovima te o tome mogu li se ti troškovi isplatiti osobama koje nisu zaposlenici. U vezi s tim obračunima treba priložiti isprave o troškovima (račun i sl.) koji su nastali na službenom putu, a koji ujedno pojačavaju dokaznu snagu stvarno nastalog troška.

Većinu spomenutih troškova poslodavci mogu svojim zaposlenicima (a i nekim drugim osobama koje nisu zaposlenici), pod određenim uvjetima, isplatiti neoporezivo. No, s obzirom na to da je od strane poreznog tijela mogućnost neoporezivih isplata detektirana kao čin porezne evazije, pri tim isplatama poduzetnici trebaju biti oprezni. Naime, kako je za poslodavca "jeftinije" isplatiti radniku lažne neoporezive troškove službenog puta ili loko-vožnju nego, primjerice, sate prekovremenog rada, dijela plaće i slično, zbog navedenoga je zakonodavac u poreznim propisima poduzetnicima nametnuo stroga pravila i mnoštvo administriranja kod obračuna i isplata tih nadoknada koje se mogu obaviti bez obveze oporezivanja.

Jedno od temeljnih pravila jest da se u obračun nadoknade putnih i sličnih troškova ne uzimaju u obzir oni troškovi koje poslodavac, odnosno nalogodavac, uplati za onoga koga šalje na službeni put (npr. hotel, prijevozna kartu, trajekt i sl.). Kod izdavanja putnog naloga stavlja se napomena da je taj izdatak podmirio nalogodavac. Jednako tako,

ako osoba na službenom putu na ime nalogodavca (društva, obrta, neprofitne organizacije) uzme račun za gorivo za vozilo tvrtke ili *rent-a-cara*, taj se račun može izravno nadoknaditi od nalogodavca obračunom službenog puta, a ako je trošak plaćen kreditnom karticom društva, obrta i dr., tada je bitno tako nastali trošak opravdati računom koji se ne provodi kroz putni nalog ili drugu obračunsku ispravu. Obračunske isprave imaju obilježje vjerodostojne knjigovodstvene isprave, uz uvjet da ju je ovjerila i kontrolirala ovlaštena osoba.

Ovaj je priručnik namijenjen osobama iz uprave poduzetnika odnosno pravne osobe koje odlučuju o ovim troškovima te računovođama, knjigovođama, poslovnim tajnicama i svim osobama koje su u društvu obvezne izdavati naloge za nastanak tih troškova (putni nalog i dr.), koje ih obračunavaju, kontroliraju (likvidiraju), isplaćuju i naposljetku knjiže.

Svim korisnicima i čitateljima ovog priručnika želimo lako razumijevanje izloženoga gradiva i što manje problema pri može bitnom poreznom nadzoru.

Zagreb, veljača 2019.

Autori

SADRŽAJ

I. PRAVO I ISPLATA TROŠKOVA SLUŽBENOG PUTA I OSTALIH NADOKNADA PODUZETNICIMA	1
1. UTVRĐIVANJE PRAVA NA NADOKNADU TROŠKOVA	
<i>(mr. Anja BOŽINA, dipl. oec. i ovl. rač.)</i>	1
1.1. VRSTE TROŠKOVA	6
1.2. KOJI SE TROŠKOVI MOGU RADNIKU NADOKNADITI NEOPOREZIVO	10
1.3. OSOBE KOJE MOGU ODOBRI TI NADOKNADU TROŠKOVA	12
2. VJERODOSTOJNE ISPRAVE ZA NEOPOREZIVU ISPLATU	12
2.1. NALOG ZA SLUŽBENO PUTOVANJE – PUTNI NALOG	13
2.2. NALOG ZA OBRAČUN DNEVNICE ZA TERENSKI RAD	18
2.3. EVIDENCIJA O PRIJEĐENIM KILOMETRIMA	19
2.4. NALOG ZA OBRAČUN NADOKNADE ZA ODVOJENI ŽIVOT	20
2.5. NALOG ZA ISPLATU POMORSKOG DODATKA U NACIONALNOJ PLOVIDBI	21
2.6. ROK ZA OBRAČUN I PREDAJU NALOGA I DRUGIH VJERODOSTOJNIH ISPRAVA	22
2.7. VJERODOSTOJNE ISPRAVE KOJE TREBA PRILOŽITI OBRAČUNIMA	22
3. ISPLATA PREDUJMA ZA TROŠKOVE NASTALE NA PUTU	23
3.1. ISPLATA PREDUJMA ZA SLUŽBENI PUT U TUZEMSTVO	24
3.2. ISPLATA PREDUJMA ZA SLUŽBENI PUT U INOZEMSTVO	25
3.3. ISPLATA PREDUJMA KADA POSLODAVAC IMA SREDSTVA NA DEVIZNOM RAČUNU	25
3.4. ISPLATA PREDUJMA KADA POSLODAVAC NEMA SREDSTVA NA DEVIZNOM RAČUNU	26
3.5. ISPLATA PREDUJMA IZ DEVIZNE BLAGAJNE	27
4. OBRAČUN TROŠKOVA ZA SLUŽBENA PUTOVANJA U TUZEMSTVU	28
4.1. DNEVNICE ZA SLUŽBENA PUTOVANJA U TUZEMSTVU	28

4.2. NADOKNADA TROŠKOVA NOĆENJA NA SLUŽBENOM PUTU U TUZEMSTVU.....	37
4.2.1. Poslodavac izravno podmiruje troškove noćenja	37
4.2.2. Radnik iz vlastitih sredstava podmiruje uslugu smještaja	38
4.3. NADOKNADA TROŠKOVA PRIJEVOZA NASTALIH NA SLUŽBENOM PUTU U TUZEMSTVU	39
4.3.1. Troškovi prijevoza sredstvima javnog prijevoza	39
4.3.2. Troškovi prijevoza na poslovnom putu korištenjem uslugama <i>rent-a-cara</i>	41
4.3.3. Troškovi prijevoza službenim automobilom.....	42
4.3.4. Troškovi prijevoza privatnim automobilom	45
4.3.5. Troškovi službenog puta radnika na školovanju i stručnom usavršavanju, seminaru i savjetovanjima	47
4.3.6. Primjer obračuna troškova nastalih na službenom putovanju u tuzemstvu te ispunjavanje putnog naloga.....	48
5. OBRAČUN TROŠKOVA ZA SLUŽBENA PUTOVANJA U INOZEMSTVO	51
5.1. UVJETI ZA ISPLATU DNEVNICE ZA SLUŽBENA PUTOVANJA U INOZEMSTVO	52
5.2. OBRAČUN DNEVNICE ZA SLUŽBENA PUTOVANJA U INOZEMSTVO.....	53
5.2.1. Primjeri obračuna dnevnicе ako se putuje automobilom (<i>Anamarija WAGNER, dipl. oec., ovl. rev. i ACCA</i>)	56
5.2.2. Obračun dnevnicе ako se putuje zrakoplovom (<i>Anamarija WAGNER, dipl. oec., ovl. rev. i ACCA</i>)	61
5.2.3. Obračun dnevnicе za letačko osoblje – članovi posade zrakoplova (<i>Anamarija WAGNER, dipl. oec., ovl. rev. i ACCA</i>)	62
5.2.4. Obračun dnevnicе ako se putuje brodom (<i>Anamarija WAGNER, dipl. oec., ovl. rev. i ACCA</i>)	63
5.2.5. Dnevni odmor članova posade broda i vozača u cestovnom prometu (<i>Anamarija WAGNER, dipl. oec., ovl. rev. i ACCA</i>)	64
5.3. UTVRĐIVANJE VISINE DNEVNICE (<i>mr. Anja BOŽINA, dipl. oec. i ovl. rač.</i>).....	65
6. TROŠKOVI NASTALI NA SLUŽBENOM PUTU U INOZEMSTVO	67
6.1. TROŠKOVI SMJEŠTAJA U INOZEMSTVU	68
6.2. TROŠKOVI PRIJEVOZA NA SLUŽBENOM PUTU U INOZEMSTVU.....	68
7. OSTALI TROŠKOVI KOJI MOGU NASTATI NA SLUŽBENOM PUTU U TUZEMSTVU I INOZEMSTVU	69

7.1. PRIMJER OBRAČUNA PUTNOG NALOGA ZA SLUŽBENI PUT U INOZEMSTVO <i>(Anamarija WAGNER, dipl. oec., ovl. rev. i ACCA)</i>	74
8. EVIDENTIRANJE TROŠKOVA SLUŽBENIH PUTOVANJA U JOPPD-u	81
9. OBRAČUN TROŠKOVA NASTALIH NA SLUŽBENOM PUTU OSOBAMA KOJE NISU U RADNOM ODNOSU KOD ISPLATITELJA <i>(mr. Anja BOŽINA, dipl. oec. i ovl. rač.)</i>	85
9.1. TROŠKOVI SLUŽBENOG PUTA VANJSKIM SURADNICIMA NA TEMELJU UGOVORA O DJELU	86
9.2. NADOKNADA TROŠKOVA SLUŽBENOG PUTA NEREZIDENTIMA	91
9.3. NADOKNADA TROŠKOVA SLUŽBENOG PUTA ČLANOVIMA UPRAVE I DRUGIM RUKOVODNIM OSOBAMA.....	99
9.3.1. Podmirivanje troškova službenog puta članu društva.....	99
9.3.2. Podmirivanje troškova članovima društva (nerezidentima)	102
9.4. TROŠKOVI SLUŽBENOG PUTA OSOBA ČIJI SE PRIMITCI OPOREZUJU PUTEM UGOVORA O AUTORSKOM DJELU	104
9.5. NADOKNADA TROŠKOVA SLUŽBENOG PUTA FIZIČKIM OSOBAMA U SUSTAVU POREZA NA DODANU VRIJEDNOST	107
9.6. NADOKNADA TROŠKOVA SLUŽBENOG PUTA IZASLANIH RADNIKA U RH	109
9.7. OBRAČUN TROŠKOVA ZA SLUŽBENI PUT UČENICIMA NA PRAKTIČNOM RADU	111
9.8. ISPLATE PUTNIH TROŠKOVA OSOBAMA NA STRUČNOM OSPOSOBLJAVANJU ZA RAD BEZ ZASNIVANJA RADNOG ODNOSA <i>(Anamarija WAGNER, dipl. oec., ovl. rev. i ACCA)</i>	111
9.9. OBRAČUN TROŠKOVA ZA SLUŽBENI PUT U NEPROFITNIM ORGANIZACIJAMA	114
9.9.1. Dokumentacija za evidentiranje i praćenje službenih putovanja kod neprofitnih organizacija	116
9.9.2. Troškovi službenih putovanja kod neprofitnih organizacija	117
9.10. RADNICI NEPROFITNE ORGANIZACIJE NA SLUŽBENOM PUTOVANJU <i>(Jasna VUK, dipl. oec. i ovl. rač.)</i>	117
9.10.1. Službeno putovanje „nezaposlene osobe“	118
9.10.2. „Nezaposlene osobe“ koje nisu primile oporezive primitke	118
9.10.3. „Nezaposlene osobe“ koje su primile oporezive primitke	122
9.10.4. Posebnosti službenih putovanja osoba s invalidnošću kod neprofitnih organizacija	123

9.10.5. Službena putovanja nerezidenata	124
9.10.6. Specifičnosti službenih putovanja sportaša i sportskih sudaca.....	126
9.11. NADOKNADA TROŠKOVA OBRTNICIMA I S OBRTOM IZJEDNAČENIM DJELATNOSTIMA.....	127
9.11.1. Prikazivanje putnih troškova u JOPPD-u za obrtnike (<i>Anamarija WAGNER, dipl. oec., ovl. rev. i ACCA</i>)	127
10. ISPLATA TROŠKOVA NASTALIH NA SLUŽBENOM PUTU	129
10.1. ISPLATA TROŠKOVA SLUŽBENOG PUTA ZAPOSLENIM OSOBAMA	129
10.2. ISPLATA TROŠKOVA SLUŽBENOG PUTA OSOBAMA KOJE NISU U STALNOM RADNOM ODNOSU KOD ISPLATITELJA.....	130
11. DNEVNICE ZA RAD NA TERENU	131
11.1. ISPLATA TERENSKOG DODATKA ZA RAD U TUZEMSTVU	134
11.2. ISPLATA DNEVNICE ZA RAD NA TERENU U INOZEMSTVU (<i>Anamarija WAGNER, dipl. oec., ovl. rev. i ACCA</i>)	137
12. NADOKNADA TROŠKOVA ZA ODVOJENI ŽIVOT (<i>mr. Anja BOŽINA, dipl. oec. i ovl. rač.</i>).....	142
13. MEĐUSOBNO ISKLJUČIVANJE PRAVA NA DNEVNICE ZA RAD NA TERENU, DNEVNICU I NADOKNADU ZA ODVOJENI ŽIVOT	144
14. LOKO-VOŽNJA	145
14.1. LOKO-VOŽNJA I EVIDENCIJA O PRIJEĐENIM KILOMETRIMA.....	145
14.2. OSTALI TROŠKOVI KOJI NASTAJU KOD LOKO-VOŽNJE.....	147
14.3. NADOKNADA TROŠKOVA PRIJEVOZA NA POSAO I S POSLA I NADOKNADA ZA LOKO-VOŽNJU	148
14.4. NADOKNADA ZA KORIŠTENJE PRIVATNIM VOZILOM U SLUŽBENE SVRHE NEZAPOSLENIM OSOBAMA.....	149
15. POMORSKI DODATAK.....	149
15.1. POMORSKI DODATAK U TUZEMSTVU.....	149
15.2. POMORSKI DODATAK NA BRODOVIMA MEĐUNARODNE PLOVIDBE.....	150
16. ISPLATA NADOKNADA IZNAD NEOPOREZIVIH SVOTA ZAPOSLENICIMA	151
17. NEOPOREZIVE ISPLATE SEZONSKIM RADNICIMA – TROŠAK SMJEŠTAJA I PREHRANE.....	153

18. POSTUPANJE S RAČUNIMA ZA TROŠKOVE NASTALE NA SLUŽBENOM PUTU U INOZEMSTVU S MOTRIŠTA PDV-a	
<i>(dr. sc. Tamara CIRKVENI FILIPOVIĆ, prof. vis. šk. i ovl. rač.)</i>	157
18.1. TROŠKOVI SMJEŠTAJA S MOTRIŠTA PDV-a	157
18.2. TROŠKOVI PREHRANE S MOTRIŠTA PDV-a	158
18.3. TROŠKOVI GORIVA, CESTARINE I OSTALI SLIČNI TROŠKOVI S MOTRIŠTA PDV-a	159
18.4. TROŠKOVI RENT-A-CARA U INOZEMSTVU	160
18.5. UVJETI ZA POVRAT PDV-a POREZNIM OBVEZNICIMA IZ RH ZA TROŠKOVE NA SLUŽBENOM PUTU IZ EUROPSKE UNIJE	161
18.5.1. Austrija	163
18.5.2. Belgija	163
18.5.3. Bugarska	163
18.5.4. Cipar	164
18.5.5. Češka	164
18.5.6. Danska	164
18.5.7. Estonija	165
18.5.8. Finska	165
18.5.9. Francuska	166
18.5.10. Njemačka	166
18.5.11. Grčka	167
18.5.12. Mađarska	167
18.5.13. Irska	168
18.5.14. Italija	168
18.5.15. Latvija	168
18.5.16. Litva	169
18.5.17. Luksemburg	169
18.5.18. Malta	170
18.5.19. Nizozemska	170
18.5.20. Poljska	171
18.5.21. Portugal	171
18.5.22. Rumunjska	171
18.5.23. Slovačka	172
18.5.24. Slovenija	172
18.5.25. Španjolska	173
18.5.26. Švedska	173
18.5.27. Velika Britanija	173

18.6. UVJETI ZA POVRAT PDV-a POREZNIM OBVEZNICIMA IZ RH ZA TROŠKOVE NA SLUŽBENOM PUTU IZ TREĆIH ZEMALJA.....	174
19. NAČIN I UVJETI OSTVARIVANJA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE U INOZEMSTVU ZA VRIJEME SLUŽBENOG PUTOVANJA	
<i>(Lucija TURKOVIĆ-JARŽA, dipl. oec. i ovl. rač.)</i>	174
19.1. KOJI OSIGURANICI OSTVARUJU PRAVO NA ZDRAVSTVENU ZAŠTITU U INOZEMSTVU	174
19.2. PROVOĐENJE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE U INOZEMSTVU ZA VRIJEME SLUŽBENOG PUTOVANJA	175
19.2.1. Zdravstvena zaštita na službenom putovanju u državi članici EU-a	175
19.2.2. Zdravstvena zaštita radnika upućenog na službeno putovanje u državu s kojom je Hrvatska sklopila ugovor o socijalnom osiguranju	176
19.2.3. Zdravstvena zaštita radnika na službenom putovanju u trećoj državi.....	176
20. NEOPOREZIVI TROŠKOVI DNEVNICA, SMJEŠTAJA, PRIJEVOZA U OKVIRU PROVEDBE PROGRAMA EU-a	
<i>(Anamarija WAGNER, dipl. oec., ovl. rev. i ACCA)</i>	178
20.1. VRSTE NEOPOREZIVIH NADOKNADA ZA RAD NA PROJEKTIMA EU-a <i>(Anamarija WAGNER, dipl. oec., ovl. rev. i ACCA)</i>	178
20.2. ISPLATA I OBRAČUN DNEVNICA PER DIEM <i>(Anamarija WAGNER, dipl. oec., ovl. rev. i ACCA)</i>	179
20.3. TROŠKOVI SMJEŠTAJA, PREHRANE I PRIJEVOZA KOD PROGRAMA MOBILNOSTI <i>(Anamarija WAGNER, dipl. oec., ovl. rev. i ACCA)</i>	181
20.4. TROŠKOVI SMJEŠTAJA, PRIJEVOZA I PREHRANE U SVRHE ZNANSTVENIH ISTRAŽIVANJA <i>(Anamarija WAGNER, dipl. oec., ovl. rev. i ACCA)</i>	184
20.5. TROŠKOVI SMJEŠTAJA, PRIJEVOZA I PREHRANE STRUČNJACIMA U EU-u <i>(Anamarija WAGNER, dipl. oec., ovl. rev. i ACCA)</i>	185
20.6. OBVEZA PODNOŠENJA OBRASCA JOPPD <i>(Anamarija WAGNER, dipl. oec., ovl. rev. i ACCA)</i>	186
20.7. OPOREZIVANJE NADOKNADA ZA RAD NA EU-ovim PROJEKTIMA <i>(Anamarija WAGNER, dipl. oec., ovl. rev. i ACCA)</i>	188
II. PRAVO I ISPLATA TROŠKOVA SLUŽBENOG PUTA I DRUGIH NADOKNADA U JAVNOM SEKTORU	191
21. SLUŽBENA PUTOVANJA, RAD NA TERENU I ODVOJENI ŽIVOT U JAVNOM (TZV. PRORAČUNSKOM) PODRUČJU	191

21.1. UVOD (<i>mr. sc. Nada DREMEL, dipl. oec., ovl. rač., ovl. rev. i por. savj.</i>).....	191
21.2. MATERIJALNA PRAVA U OSNOVNIM KOLEKTIVNIM UGOVORIMA	192
21.3. PRAVA FIZIČKIH OSOBA KOJE SU IZVRŠITELJI POSLA, A NISU RADNICI ISPLATITELJA.....	194
21.4. NEKA MATERIJALNA PRAVA AKO ONA NISU UTVRĐENA NEKIM OD KOLEKTIVNIH UGOVORA, A OSIGURAVAJU SE U DRŽAVNOM PRORAČUNU.....	195
21.5. OPOREZIVANJE NADOKNADA ZA SLUŽBENA PUTOVANJA, RAD NA TERENU I ZA ODVOJENI ŽIVOT	198
21.6. SLUŽBENI PUT, RAD NA TERENU I ODVOJENI ŽIVOT ZA DRŽAVNE SLUŽBENIKE I NAMJEŠTENIKE.....	201
21.6.1. Tko su državni službenici i namještenici i kolektivni ugovor kojim su im utvrđena njihova materijalna prava	202
21.6.2. Nadoknade i dnevnice za službena putovanja za DSN.....	204
21.6.3. Nadoknada za rad na terenu za DSN	210
21.6.4. Razlikovanje rada na terenu od službenog putovanja prema KUDSN-u	216
21.6.5. Nadoknada za odvojeni život za DSN.....	217
21.7. SLUŽBENICI I NAMJEŠTENICI U JAVNIM SLUŽBAMA.....	219
21.7.1. Tko su službenici i namještenici u javnim službama i kolektivni ugovor koji uređuje njihova materijalna prava.....	220
21.7.2. Nadoknade i dnevnice za službena putovanja za SNJS.....	225
21.7.2.1. Nadoknade i dnevnice za službena putovanja u KU za osnovno školstvo	227
21.7.2.2. Nadoknade i dnevnice za službena putovanja u KU za socijalnu skrb	227
21.7.2.3. Nadoknade i dnevnice za službena putovanja u KU za srednje škole.....	228
21.7.3. Nadoknada za rad na terenu za SNJS	228
21.7.4. Nadoknada za odvojeni život za SNJS.....	229
21.7.4.1. Nadoknada za odvojeni život u KU za kulturu	229
21.7.4.2. Nadoknada za odvojeni život u KU za osnovno školstvo.....	231
21.7.4.3. Nadoknada za odvojeni život u KU za socijalnu skrb	231
21.7.4.4. Nadoknada za odvojeni život u KU za srednje škole	233
21.7.4.5. Nadoknada za odvojeni život u KU za zdravstvo	233
21.7.4.6. Nadoknada za odvojeni život u KU za znanost.....	234
21.8. SLUŽBENA PUTOVANJA, RAD NA TERENU I ODVOJENI ŽIVOT ZA SLUŽBENIKE I NAMJEŠTENIKE U LOKALNIM JEDINICAMA.....	235

21.9. SLUŽBENA PUTOVANJA, RAD NA TERENU I ODVOJENI ŽIVOT ZA LOKALNE ČELNIKE	236
21.10. SLUŽBENA PUTOVANJA, RAD NA TERENU I ODVOJENI ŽIVOT ZA DRŽAVNE DUŽNOSNIKE	236
21.11. PRILOZI	237
21.11.1. Pokrate i kratice	237
21.11.2. Skraćeni nazivi	237
III. STATUSNO-PРАВNA PITANJA TROŠKOVA SLUŽBENOG PUTA	239
22. OVRHA NA MATERIJALNIM PRAVIMA RADNIKA <i>(Ante VIDOVIĆ, dipl. iur.)</i>	239

I. PRAVO I ISPLATA TROŠKOVA SLUŽBENOG PUTA I OSTALIH NADOKNADA PODUZETNICIMA

1. UTVRĐIVANJE PRAVA NA NADOKNADU TROŠKOVA

Iz poslovno uvjetovanih razloga poslodavac može uputiti radnika na obavljanje rada (sudjelovanje na nekom sastanku, obavljanje nekog rada na terenu i sl.) u mjesto koje je različito od radnikova uobičajenog mjesta rada i izvan njegova mjesta prebivališta odnosno uobičajenog boravišta. Prilikom obavljanja takva rada mogu nastati i određeni troškovi koje društvo, u pravilu, nadoknađuje svojim radnicima jer je riječ o troškovima vezanim za zahtjev poslodavca da se određeni rad obavi izvan:

- sjedišta poslodavca
- izdvojene poslovne jedinice
- uobičajenog boravišta ili prebivališta radnika.

Dodatni troškovi radniku mogu nastati i obavljanjem rada u mjestu gdje je sjedište društva i mjesta uobičajenog boravišta odnosno prebivališta radnika, kao što je, primjerice, trošak koji može nastati korištenjem radnikovim privatnim osobnim automobilom za službene namjene. Nadoknada troškova nastalih na službenom putu ili na radu koji radnici obavljaju izvan uobičajenog mjesta rada pripadaju radnikovim materijalnim pravima.

Materijalna prava radnika nisu izravno uređena Zakonom o radu (Nar. nov., br. 93/14. – 127/17.), nego se utvrđuju kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu, ugovorom o radu ili samom odlukom i voljom poslodavca za isplatu. Kada neko materijalno pravo za radnika nije utvrđeno nekim od spomenutih akata (a poslodavac nema volju za isplatom), radnik to pravo ne ostvaruje bez obzira na to što pred poslodavca postavlja zahtjev za isplatom.

Za potrebe utvrđivanja materijalnih prava radnika (kako je to u praksi čest slučaj) poslodavci mogu donijeti poseban interni akt, primjerice Pravilnik za utvrđivanje troškova nastalih na službenom putu ili Pravilnik za utvrđivanje materijalnih prava radnika i sl.

U gospodarstvu je sklopljeno tridesetak kolektivnih ugovora koji su objavljeni u *Narodnim novinama*, a odnose se uglavnom samo na potpisnike, dok su za sada u trenutku pisanja ovog priručnika samo dva Odlukom o proširenju nadležnog ministarstva proširena i na sve poslodavce i radnike u određenoj grani djelatnosti, odnosno, odredbe tih kolektivnih ugovora odnose se i na one poslodavce i radnike koji nisu pristupili sklapanju kolektivnog ugovora. U trenutku pisanja ovog priručnika prošireni su samo Kolektivni ugovor za graditeljstvo i ugostiteljstvo:

- Kolektivni ugovor za graditeljstvo (Nar. nov., br. 115/15.). Njegov je sastavni dio Dodatak Kolektivnom ugovoru za graditeljstvo. Primjena toga Kolektivnog ugovora proširena je na sve poslodavce i radnike u Republici Hrvatskoj u djelatnosti građevinarstva, područje F Nacionalne klasifikacije djelatnosti 2007. – NKD 2007. Odlukom

o proširenju primjene Kolektivnog ugovora graditeljstva (Nar. nov., br. 134/15.). Proširena primjena stupila je na snagu 11. prosinca 2015. godine. U međuvremenu je kolektivni ugovor iz 2015. i mijenjan objavom Kolektivnog ugovora o izmjenama i dopunama Kolektivnog ugovora za graditeljstvo od 25. rujna 2015. godine – prve izmjene i dopune (Nar. nov., br. 26/18.) koje su se počele primjenjivati 20. veljače 2018. godine. Odluka o proširenju primjene Kolektivnog ugovora o izmjenama i dopunama Kolektivnog ugovora za graditeljstvo od 25. rujna 2015. godine – prve izmjene i dopune (Nar. nov., br. 49/18.) primjenjuje se od 7. lipnja 2018. godine;

- Kolektivni ugovor ugostiteljstva (Nar. nov., br. 36/18.) primjenjuje se od 1. travnja 2018. godine. Odlukom o proširenju primjene Kolektivnog ugovora ugostiteljstva (Nar. nov., br. 49/18.), od 7. lipnja 2018. godine proširen je na sve poslodavce i radnike registrirane prema području I odjeljka 55 i 56. Odluke o nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti 2007. – NKD 2007. (Nar. nov., br. 58/07.).

Dakle, ako je pravo radnika na isplatu nekoga materijalnog prava navedeno u spomenutim kolektivnim ugovorima, poslodavac ih je obvezan isplatiti radniku.

Materijalna prava radnika utvrđuju se kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu, ugovorom o radu ili nekim drugim internim aktom poslodavca, a prema poreznim propisima i pod određenim uvjetima te primitke poslodavci mogu isplatiti neoporezivo.

U nastavku prikazujemo u kojim slučajevima i u kojoj visini, prema proširenih kolektivnih ugovora, zaposlenici ostvaruju pravo na troškove nastale na službenom putu.

Tablica: Pregled prava radnika na dnevnicu i troškove službenog puta prema proširenim kolektivnim ugovorima

OPIS	Kolektivni ugovor za graditeljstvo	Kolektivni ugovor za ugostiteljstvo
Korištenje privatnim automobilom u službene svrhe	u visini 2,00 kn/km	u visini 2,00 kn/km
Dnevnicu/Troškovi službenog puta	Pravo na dnevnicu u svoti od 150,00 do 170,00 kn. Putni troškovi u svoti ostvarenog prijevoza sredstvima javnog prometa od mjesta stanovanja odnosno sjedišta poslodavca do mjesta u koje je upućen na službeno putovanje, nadoknada pune svote hotelskog računa za spavanje do visine cijene noćenja u hotelu s tri zvjezdice (***) kategorije) u istom mjestu. Poslodavac svojom odlukom može odobriti smještaj i u hotelu više kategorije. Troškovi službenih putovanja u inozemstvo obračunavaju se i isplaćuju u skladu s propisima za korisnika državnog proračuna za službeni put u inozemstvo.	Radnik koji je po nalogu poslodavca upućen na službeno putovanje ima pravo na: – dnevnicu u iznosu 50 % pune dnevnice za službeno putovanje koje traje od 8 do 12 sati, a za više od 12 sati punu dnevnicu najmanje u visini utvrđenoj poreznim propisima za službeni put u zemlji te u skladu s propisima za korisnika državnog proračuna za službeni put u inozemstvo: – nadoknadu troškova prijevoza na službenom putu u visini stvarnih izdataka i – nadoknadu troškova noćenja u visini stvarnih izdataka. Poslodavac kolektivnim ugovorom kod poslodavca / pravilnikom o radu ili općim aktom mogu se pobliže utvrditi ograničenja u korištenju vrste prijevoza ili kategorije hotela koje radnik smije koristiti na službenom putovanju.

OPIS	Kolektivni ugovor za graditeljstvo	Kolektivni ugovor za ugostiteljstvo
Nadoknada za odvojeni život	Pravilnikom o radu ili ugovorom o radu utvrdit će se slučajevi kad radniku koji radi u sjedištu poslodavca pripada pravo na nadoknadu za odvojeni život od obitelji. Nadoknada za odvojeni život od obitelji isplaćuje se radi pokrivanja povećanih troškova života ili djelomičnog pokrivanja tih troškova, a može se odobriti u visini od 600,00 do 1.750,00 kn mjesečno. Svotu nadoknade određuje poslodavac ovisno o visini troškova koje ima radnik. Nadoknada za odvojeni život i dnevnice za rad na terenu međusobno se isključuju.	Kolektivnim ugovorom / pravilnikom o radu ili ugovorom o radu poslodavac će utvrditi slučajeve kada radniku za čijim radom poslodavac ima potrebu, a čije je prebivalište izvan mjesta sjedišta poslodavca ili poslovne jedinice poslodavca, pripada pravo na nadoknadu za odvojeni život radi pokrivanja troškova smještaja i prehrane, i to najviše do neoporezive svote utvrđene poreznim propisima.
Dnevnice za rad na terenu	Za vrijeme rada i boravka izvan sjedišta poslodavca ili sjedišta izdvojene poslovne jedinice poslodavca i izvan mjesta radnikova prebivališta ili uobičajenog boravišta, radnik ima pravo na dnevnicu za rad na terenu u visini koja mu pokriva povećane troškove prehrane i ostalih troškova na terenu. Terenski je dodatak od 90,00 do 170,00 kn dnevno. Poslodavac utvrđuje pripadajuću svotu terenskog dodatka razmjerno troškovima prehrane koje imaju radnici na pojedinim gradilištima. Akontacija za dnevnicu za rad na terenu isplaćuje se radniku najkasnije posljednji radni dan u mjesecu za sljedeći mjesec, odnosno prilikom upućivanja na terenski rad. Ako su radniku od strane poslodavca osigurani smještaj i prehrana uz odgodu plaćanja do isplate terenskog dodatka, terenski se dodatak može obračunati i isplatiti zajedno s isplatom plaće za mjesec u kojem su korištene usluge smještaja i prehrane. Dnevnicu i dnevnicu za rad na terenu međusobno se isključuju.	Za vrijeme rada i boravka izvan sjedišta poslodavca ili sjedišta poslovne jedinice poslodavca i izvan radnikova prebivališta ili uobičajenog boravišta, na koji se radnik upućuje, radnik ima pravo na terenski dodatak u visini koja mu pokriva povećane troškove prehrane i druge troškove boravka na terenu, a najmanje u visini neoporezive svote utvrđene poreznim propisima. Poslodavac koji radniku osigurava smještaj i/ili prehranu na terenu ima pravo utvrditi pripadajuću svotu terenskog dodatka.

Materijalna prava radnika mogu u praksi u aktima koji uređuju prava radnika biti različito utvrđena, primjerice kolektivnim je ugovorom dano veće materijalno pravo radnika u odnosu na ono koje je propisano pravilnikom o radu ili ugovorom o radu. U tom slučaju poslodavci trebaju voditi brigu o čl. 9. Zakona o radu, prema kojem se sva materijalna prava radnika trebaju sučeliti te se za radnika treba primijeniti pravo koje je za njega najpovoljnije. Jednako tako, pravo radnika na isplatu nadoknade radnicima prema nekom od izvora prava može biti drukčije utvrđeno u odnosu na mogućnost neoporezive isplate utvrđene Pravilnikom o porezu na dohodak. **Moguće je materijalno pravo utvrditi u višoj svoti nego što je Pravilnikom o porezu na dohodak dopušteno isplatiti neoporezivo.** U tom slučaju, bez obzira na obvezu oporezivanja takve nadoknade, poslodavci radniku trebaju nesporno isplatiti materijalno pravo utvrđeno u visini propisanoj nekim od izvora prava radnika.

Primjer: Pravo radnika na dnevnicu

Pri sklapanju ugovora o radu radnik i poslodavac nisu uredili pravo radnika na dnevnicu, no Kolektivnim ugovorom radniku pripada pravo na dnevnicu u svoti od 130,00 kn. Prema poreznom propisu radnik može ostvariti dnevnicu u neoporezivoj svoti od 170,00 kn.

S obzirom na to da Kolektivni ugovor propisuje pravo radnika na dnevnicu, poslodavac treba nesporno isplatiti radniku pravo na dnevnicu, u svoti od 130,00 kn, bez

